

دائرة مخصوصه

درسعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مصلحت افکار

اخطار :

مسلكمنزه موافق آثار جديده مع المنوحيه
قبول اوانتور

درج ابدنه بن آثار اعاده او ثبات

دينه، فلسفه، علوم، حقوق، ادبياتده و سياسياتده و بالخاصه كرك سياسي و كرك اجتماعي و مدني احوال و شئونه اسلاميه و نه بحث ايد و هفته ده بر نشر افنور.

آبونه بدلی

سنه لکی التي آیلنی

ممالك عثمانیه ایچون	۶۵	۳۵	غروش
روسیه	»	۶۵	۳۵۰ روبله
سائر ممالك اجنبیه	»	۱۷	۹ فرانق

صاحب و مؤسسری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

درسعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

عدد : ۹۵

۲۲ جمادی الآخر ۳۲۸ پنچنبه ۱۷ حزیران ۳۲۶

دردنجی جلد

سکزی قونفرانس:

علم و معرفت - غیرت و فعالیت

بروسه ده مکتب اعدادی ملکی باغچه سنده

سباع شریع عبدالرشید ابراهیم افندی حضرتنری طرفندره

- السلام علیکم .

- وعلیکم السلام .

افندیلر، هرملک حیاتى علمه باغلی اولدیغی ایچون، بوراسی ده برعلم مرکزى، بردارالعلوم اولدیغی ایچون موضوع بحث اوله جق مسئله ده بالطبع علمه عائد اوله جقدر. مع مافیة بنده علمک زمانه موافق اولان جهتی آزدور، بناء علیه علمک تاریخ و دیانتیه عائد قسملرندن برآز بحث ایده بیلیرسه، بوده کافیدر. فقط، ظن ایدرم، اوکاده پک اوقدر احتیاج بوقدر. احتیاجک المهمی استقبالمزدر. اونک ایچون احتیاجات آتیه مز حقنده نه قدر سویلنسه مناسب و فائده لی اولور اعتقادندهم .

بزم احوال تاریخیة ماضیه مز کون کی آشکاردور. ایست تاریخ اسلام اولسون، ایست تاریخ شرق اولسون، هانکی نقطه نظر دن باقیلنسه تورکک تاریخی پارلاق و شانلی در. مظلم بر نقطه یه تصادف ایدیلز. تاریخمزک قارا کلق و یأسلی بر زمانی وارسه اوده بوکونکی زمانمزدور. بوکون احوال تاریخیه مزى ضبط ایتمک اقتضا ایدرسه قلم تحریره تحمل ایده مز. بو حال نهدن بویله اولدی؟ نهدن بز بویله اجانبه قارشى محکوم، نهدن کندمزه، اجداد مزه و اولاد مزه قارشى صامت و لاقید قالدق؟ بوتون اجداد مز کلیده بزه دیرلرسه که: « بزم یاپدینمز شو بنالر، مناره لر، شو جامع لر، مدرسه لر سز نیچون ییقیدیکز؟ » هیچ شبهه ایتم که ویرمک جواب بوله مایه جفز .

صوکر ا دیگر طرف دن اولاد لر مز، شو معصوم چو جق لر مز بزه توجیه خطاب ایدرده: « ای بابالر، بزه نه حاضر لادیکز؟ بزم استقبالمز ایچون نه دوشوندیکز؟ » دیرلرسه ینته جواب ویرمکدن عاجز قالیرز .

شو حالده بر مجرم کبی حالمزى، استقبالمزى دوشونملى یز. باشقه چاره یوقدر. بزم اکلایشم، بزى بو حال دن قورتاره جق برشى وارسه اوده اولاد مزک استقبالی ایچون قوره جغمز دارالعلوم لر، صنایع خانه لر، معرفتخانه لر در. بو خسته لغه بشقه چاره بولونه ماز .

ظن ایدرم، هانکی دوقتور له مشاوره ایده جک اولسه ق بزه دیه جک لری باشقه شی دکل در: سزک خسته لنگیز بودر؛ و تداوی اوله جق جهتی ده شودر . . .

بزم خسته لغمزى اوزون اوزادى یه تشریح ده حاجت یوقدر. چونکه میدانده در. بوناک ایچون خسته لکمزى اعتراف ایدرک صحتمزى و صحت مزه سبب اوله جق اسبابی آرامق بوکون بزم اک برنجی وظیفه مزدر.

کندمز نه اولد قسه اولدق. بارى شو معصوم ملرک استقبالی قورتاره لم. دیانت دن قطع النظر، انسانیت نقطه نظر دن اولسون بوکون عقلی باشنده اولان هر مسلمانک بوناک ایچون چالیشمى فرضدر .

بوکون جمله جه تحقیق ایتمشدر که کیم چالیشیرسه، کیم اکر سه انجق او، وقتنده محصول آله بیلیر. حضرت پیغمبر افندمزک « دنیا مز رعیه آخرتدر » دیمسى، دنیایى اکیلک، نعم آخرتی ده محصوله تشبیه ایتمى بزه مادی مثال لر له احوال حاضره و آتیه مزى کوسستمک مقصدینه مبنی در. بعض کیمسه لر، « دین مانع ترقی در » دیه کندى تنبلی لک لری نی، کندى بجز کسز لک لری نی شریعت جلیله مزه یوکلتمک ایستلر. بونله قارشى چوق سوز سویلک حاجت یوق. یالکیز برکله ایله بطلان اعتقاد لری اورته یه قونه بیلیر .

دین مانع ترقی دکلدر، فقط طمر لر مزه ایشله یین تنبلیک، عطالت مانع ترقی در. قرآن جلیل « وان لیس للانسان الا ماسی » بیوریور، چالیشمدهن هیچ برشى اولماز دیور. بز ایشه تنبلی لکمزى ستر ایچون بویله اسناد لرده بولویورز. چالیشمدهن برشى اولماز، دین بر شریعت جلیله قارشى؛ چالیشمغه شریعت مانعدر، دیمک طوغر و سى بیوک انصاف سزلق و حیا سزلق در. چالیشمغه سق ترقی ایده جکیز، چالیشما زسه ق البت ترقی ایدمه یه جکیز. بونده قباحث کیمک؟ چالیشملى، هر نوع اسبابه تشبث ایتلى. اسباب بولنما دجه، سعى واجتهاد اولما دجه هیچ بر ایش میداننه حقیقه ماز. هر ایشک اسبابنه توسل لازم در .

بزم نجاتمک اسبابى علم و معرفت در. و قتیله اجداد مز نه لر، نه قیمت دار آثار وجوده کتیرمش، بز ایشه شیمدى بر موصلق یایمق اقتدار دن محروم بولنور، هر شیئ حکومت دن بکله یورز. حکومت کلوب یاپسون، دیورز. بویله اک اوفق شیلری بیله حکومت دن بکله مک قدر حیا سزلق اوله ماز. کلوب حکومت هر شیئ یاپسه اووقت صیقله مدهن « کل اومى ده سوپور » دیمک قدر جسارت ایده جکمزى هیچ بعید کورم. ملت کندى چالیشملى. چالیشما زسه حکومتک یاپه جنى شیلر محدود قالیر. هیچ برملک کنده حکومتک چالیشمغه سینه باقهرق او طور مازلر. فقط بزه نصابه عادت اولمش، هر شیئ حکومت یاپسون دیورز .

اوتده بریده ایشیدییورم: « یکی حکومت برشى یایمادی . » دیه هرکس یول بول تنقیدده بولویور. حال بوکه بونه قدر بوش برسوزدر. ملتک هر شیئ حکومت دن بکله مدهسى، نه قدر قوه تشبیه دن محروم اولدیننه بیوک بر دایل در. فرض ایدم، حکومت برشى یایمادی، فقط ملت بول بول سوزلردن، دمالردن، کوزل کوزل صحتلردن، تیاتر ولردن باشقه نه یاپدی؟ هم حکومت الدن کلدیکی قدر تدریجاً بر شیلر یایمغه چالیشیور. بر شیتک خاطر کله کلز همان وجود بولمى الله مخصوصدر. شیمدى بتون شو بر وسه اها لیسى طویلا نسه جمله سى اتفاق ایدرک مثلاً « قالدیرملری تعمیر ایدم » دیه قرار ویرسه لر، اقتدار لری، پارلری ده اولسه همان یارین قالدیرملر یاپلش اولورمى؛ البت لافل بر، ایکی آی، بلکه بر سنه چالیشمق لازم کله جک. او حالده ییقلمش، بر خرابه حاله کلهش، اوچیوز سنه دنبرى تعمیر کورمه مش، خصوصاً اوتوز اوچ سنه متدیاً

قازمه لرله ييقلمش بر مملكت بر سنه ايچنده تعمير اولمادي ، كل كلستان اولمدي ، ديه شكاييت ايتك نه قدر حق سزلوق در . دوشونملي كه بر سنه ايچنده بو قدر داخلي ، خارجي غوائل سياسيه ايچنده حكومت نه يايه بيلير ؟ هم عجباً بر سنه ايچنده ياييله حق قدر يايملرمي ، يايماملرمي . بوني بيلورمي يز ؟

قهوه خانه كوشه لرينه اوتوروبده اورادن ديپلوماتلق صائمق ، اسقانييل كاغدلى آرمهنده احكام چيقارمغه يلتنمك قولاي در ؛ فقط ايش باشنه كچوبده مملكتي اداره ايتك بك دوشش آتمغه بگزده مز ، بز مملكتك اصلاحي ايچون اولاكندمرك صلاحتي دوشونملي يز . مملكت صلاح بولماز ، ملت اصلاح اولمايجه . بوكون مملكتي خراب ايدن نه در ؟ هر كيمه سورسهك جهالت وتنبلك اولديغني اعتراف ايدجكدر . اوت ، هيچ شبهه ايتمه لي در كه مملكتمزي بو حاله كتيرن جهالت وتنبلك در . بوجهالت ، بوتنبلك بزه او قدر بيوك دشمن در كه النسن قورتولوق ايچون كيجه كوندوز چاره آراملي يز . چونكه جهالته قارشى غلبه چالمق ، خارجي دشمنك مدھش اردوسنه غلبه چالمق دن بيله كوچ در . اسبابنه تشبث ايتدكجه قطعياً بو حال دن قورتو - لما مزه بر چاره يز قدر . بوكون يازيق ملت مزك حالته . بر نظر تدقيق ايله قهوه لرله باقارسق حيرتله دوشرز . هيچ برسوقاق ، هيچ بر محله يوقدر كه لا اقل اون قهوه سي اولماسون . هر قهوه ده اصنافك هر نوعي موجود . حتي ملته رهبر اوله حق خوجه لر اسقانييل كاغذيله ملته فال آچيور .

بوندن حيا ايتلي . قهوه خانه لر بوكون ملتك هر ايشنه سكتنه ويرن شيلدر . زيرا اورايه كيدن آدم او قدر تنبل ، او قدر لقلقياتيچي اوليور كه هيچ بر ايشه يارماز . ميخانه لردن زياده مضرتي واردر . اورالده نه قدر عز يز عمر لر ضايع اولور . حكومت بونك اوكني آله بيله جك بر تدبير دوشونسه فناييمش اولماز ، ظن ايددم . يازيق دلكي ، بوقيمتلي زمانلرمزي قهوه خانه كوشه لرنده ، پيس مردار يرلرده كچيرم . اسكيدن نه ايسه ، شو ايدى بو ايدى بلكه دينه بيلردى . فقط شيمدى ديه جك بر شي قالمشدر . دوشونملي كه نه بيوك نعمته مظهر اولدق . حریت مملكتلر يميزي شلنديردى . دردلرمزي يكدى كرمزه سويله بيلوزر .

حریتك الك بيوك منفعتي بودر : هر كس ملت ايچون دوشونديكي خيرلي فكلرلى سويله بيلمك . بوپك بيوك بر نعمت در . حریتك اصل معناسي بودر . يوقسه هر فردك ايسته ديكي قدر ادب سزالك ايد . بيلمسي ديمك دكلدر . حریت ديمك ، منافع مليه ال دن كلديكي قدر سربست سربست هر كسك چاليشه بيلمسي ديمكدر . چاليشمق ايچونده كرك شرعي ، كرك عادى بر چوق قوانين وضع اولمشدر . بونلرك داخنده چاليشمق ... ايشته بودر حریت . يوقسه قانون خارجه چيقه رق انواع رزالتي ارتكاب حریت دكلدر . اوكا هيچ بر وقت هيچ بر مانع يوقدر . اصل انسانيت ، امور خيريه ايچون ممانعت چيقار . يوقسه ادب سزالكك هيچ بر قانوني يوقدر .

ايشته شرع وعقل دائره سنده چاليشمق ايسته ينلر ايچون شيمدى

ميدان آچيق در . ملت حق حریتي حائزدر . ملتك منفعتي ايچون نه يايتمق لازمسه يايه بيلير . مانع اولوق شويله طور سون ، تقدير بيله ايديلير . بو حریت دن استفاده ايتك بيوك شي در . استفاده ايتمهك يوللرني دوشونملي . استانبول بورادن ايكي ، نهايت اوچ ساعتك يولدر . حالبوكه سكز ، طقوز ساعت امتداد ايديلور ، بو قدر وقت يوللرده ضايع اوليور . بن يكرمي سنه اول استانبولده بولونديغ زمان طقوز ساعتده بروسه يه گلشدم . شيمدى ينه طقوز ساعت دن اول كله مدم . ديمك هيچ برفرق اولماش .

بر نقطه ده طور مق قدر مضر بر شي يوقدر . توقف ، انحطاط ديمكدر . بر ملت دائماً ترقى ايدرسه ياشايه بيلير ، بقا پذير اوله بيلير . ترقينك ايسه بر نهايتي يوقدر . ملت لر آراسنده تقدم مسئله سي هيچ بر زمان ير يوزندن قالممايه حق در .

بونك ايچون دائماً چاليشملي يز . ايكي ساعتك يري سكز ، طقوز ساعتده كتمك طوغر وسى مدنيت حاضريه ياقيشير شي دكلدر . وسائط نقليه بودرجه تكمل ايتديكي حالده حالا بزم اسكي واپورلرده سالالانه سالالانه بيهوده يره عمرلرمزي ضايع ايتمه مز تجويز اولنه ماز ، آراتق بونلري دوشونمرك غيرته ، فعاليت كلى يز .

چاليشمهك يولنى بيلمك ايچونده علم ومعرفت لازمدر . علم سز هيچ بر شي اولماز . اول دوشونملي . بروسه قوجه بر ولايت در ، اطرافنده بو قدر كويلر ، قصبه لر وار . بوراده كي نفوسك مجموعي شوقدره بالغ اوليور . بونلرك تحصيلي ايچون شوقدر مكتبه ، مدرسه يه احتياج وار . پكي ، بو اولاد وطني تربيه ايدجك قدر مكتبه لر ، مدرسه لر وارمي ؟ بالطبع كوريلور كه يوق . او حالده نه يايه لم ؟ حكومت كلير ، ياپار ، ديرسهك سوز دكل بو . حكومت يايسه بيله كچ ياپار ، او بودجه سندن خارجه چيقه ماز . يايمازالق ايتمز ، فقط بلكه صره كلسونده بر قاچ سنه صوكرا مكتب كورمه سك . اما مات اورته يه چيقارده هر طرفده مكتبه لر يايتمغه چاليشيرسه ، نقصاني كنديسي ايفايه باشلارسه ايشته موفقيت بوراده در . آز زمان ظرفنده هر طرفده مكتبه لر ياييلير ، چوق سورمز مملكت مزده بوجهالت وعطالت دن قورتولور . والا بويله سوروكلير ، كيدر .

روسيه مسلمانلرينه حكومت بر شي يايماز . بلكه بز ياپارسه ق حكومت آدملى كلوب ييقار ، قاپاتير . بويله ايكن بوكون صرف ملت پارسيله ، يالكنز مسلمانلرك اعانه وغيرتيله ياييلان مكاتبك عددى اون بيكه بالغ اولمشدر . حكومت طرفندن برپاره ويريله مشدر . كافه سي ملت كندى پارسيله يايلمشدر .

ايشته ملت همت ايتديكي زمان هر زرده اولورسه اولسون موفق اولور ، حكومتك يايه مديغني ياپار . هيچ بر مسلمان بولونماز كه « اولاد مسلميني او قوتمق ، تربيه ايتك ، ديني ، دنيا سنى ، سعادتي ... او كرتك ايچون مكتب آچه جفر ، سزده بر مجيديه اولسون معاوننده بولنورميسكز ؟ ... » دينديكي زمان همان چيقاروب بر مجيديه ويرمسون . اك فقيرى بيله ويرر . بر مجيديه دكل ، بر ليرا ويرنلر بيله اولور .

فقط تنظیماتی يك مكمل در . ایسته ديكك قدر ایش کوروله بیلیر . ذاتاً اصل ایش نامده دكل، تنظیماتده در . تنظیماتسز ایشك نتیجه سی چیقماز . بونك ایچون تنظیماتدن اهمیتله بحث ایدیورم .

مابعدی کله جاك هفته

قارادکیز ارکلیسی

عثمانی

ایچکی دشمنلری جمعیتی

نظامنامه سی

برنجی ماده — مسلمانلرک پیغمبری ا ص . ع . ا . برملعون جاناواراچین (خبیثلرکک آناسی) بویورمشدر ؛ اوده : (ایچکی) در . (ایچکی) ، بکون هله فرنگاری ، خویجه ، صاغلقجه ، کیره کیره زهرلیور ؛ اولدورور . عثمانلیلر آراسنه یاییلدیقه یاییلیور . قطره سنی حرام بیلدکلری حالده ، مسلمانلرک بیلله برجوخی کندیلرینی بو آزبلی دشمندن قورویامورلر . بویله بر دشمنله چارپیش-حق اوزره (ارکلی) ههشهریلری (قارا دکیز ارکلیسی عثمانلی ایچکی دشمنلری جمعیتی) آدیله بر صانجاق آجدیلر ، بونك آلتنه طولانیورلر ...

ایکینجی ماده — جمعیت ، فکری ، املینی ، مسلمانلرک [چیقاراجنی آلیق بر غزته دن باشقهجه] بداوا داغیته چنی رساله جکلرله ، ویره جکی قو - نفرانسیرلرله . هله [تربیه نك اك تئلیسی ، کولکلیسی ایلك تربیه در ؛ ایلك تربیه نك چکرکی ؛ اوزو چوجقلرده در ؛ چوجقلر ، اك الوه ریشلی بر تربیه تارلاسیدر ؛ ایدی : [مکتبلره ، هر تورو واسطه یی قولانه رق ، صوقولقله ؛ حتی اك زیاده سرخوشلر یاننده ، ایچکی مجلسلرنده بولونقله ؛ خفیف .. ایچیمی پك لطیف کلن (بیرا) ، او ملعون جاناواراك اك قورناز بر قلاووزی کبی اوک . دوشهرک ، شو صوك سنه لرده . آغزی سود قوقان یاورولریزی بیلله قولایجه آلداتمده اولدیغندن ، ایچکیلر ایچسنده (بیرای اك کسکین . اك قورقونج بردشمن کبی طانییه رق ، بونك آچقده اولدقلری یولارک ، اوچو - روملرک نه ایکرنج اولدیغنی ده اکلامقله بوتون عاله ایچکیدن نفرت دوغوسنی صاحبايه ؛ الحاصل ، ایچکیجیلر نفرت ، کینه ده کیل ؛ شفقت ، مرجمته لایق مظلوملر اولدقلرندن ، اولری انسانلک بوتون طانیلیقله ؛ فقط : کوزلری قارشیسنه دائما برر (ایچکی نتیجه سی سرکبلری) قورارجه سنه ایچکینک ضررلرینی ، ایکرنجکلرینی ، یارالری کوسترمکله قورتارمیه ، هر فرصتدن استفاده ایدهرک ، اوغراشه جقدر . .

ا شوقدرکه : انسانلری بلکه ایچکیدن ده قورقونج اولارق قاورامش اولان (توتون) ی ده اونو تمایه جق ؛ قوتی قوللانا بیلدیکی یرده (توتون دشمنی) ده کسپله جك (آفیون) ، (اسرار) کبی ، حتی (قهوه) کبی ، (چای) کبی زهرلری ده دیلینه دولامیه رق ، انسانلر آراسندن چیقاروب آتمق یولینی حاضرلايه جقدر .

اوچونجی ماده — جمعیت کیرن : ایچکی قوللانیورسه ، قطره سنی آغزینه اك آزدن بر ییل قویامایه توبه ایدر ؛ بیلده ، جمعیت اك آزدن ، (قرق پاره) ویریر ؛ اك آزدن بر کیشی جمعیت کیردیرمه یی اوزرینه آلیر .

هرکس توبه سنی کندی کندینه ایدر ؛ لکن ، طوتامازسه ؛ جمعیتک (اداره مجلسی) حضورینه کلیر : (بی قورتاریک) درجه سنه اعترافده بولونور ؛ جمعیت ده . توبه سنی طوتامامش اولقله برابرضعفی بیلدیرمکدن چکینه مک ، قورتولماي دیله مک مرادلکندن بولنان او قارداشینی ینه جمعیته آلیر ؛ مطلقاً قورتارماي بونونه اك بیوک ، اك مبارک بر بورج ، بر آرقاداشلیق بیلیر . شوقدرکه توبه سنی بر بیلده ایکی کره طوتامایان ؛ یاخود صاقلیجه ایچدیکی ، جمعیتجه ثابت اولان ، جمعیتدن صاییلماز (صاییلماقله برابر جمعیت اونی اصلاح ایتیه یی البته ینه وظیفه بیلله جکدر) .

برلیرا شویله دورسون ، برر مجیدیه ویردیکی زمان یکون نه لره بالغ اولور ؟ ...

بروسده نه قدر نفوس وار ؟ شوقدر . بتون ملحقاتی ده ثبت دفتر ایدر جك اولورسه ق پك بیوک بررقم کوره جکیز . بصورتله تشبهنده بولنورسه حکومتک اون سنه ده یایه جغنی ملت برسنده یاپار . الی سنه لك ترقی یی اون سنه ده تأمین ایدر بیلیر . اصل چالیشمق ملت چالیشمه سی در ، که بویله مهم نتیجه لر ویرر .

بن استانبولده بر آیدن زیاده بولوندم . بعض جمعیتلر — علمه طرفندن وسائر طرفندن — تأسیس اولمش اولدیغنی کوردم . بعض رجالله تعاطی افکارده ده بولوندم . حتی بزم روسیه لی مسلمانلردن یوز قدرده طلبه وارمش ، بولرده دارالخلافه ده بولوندیقه تحصیل علم خصوصنده اسباب تسهیلاتی تأمین مقصدیله بر جمعیت تأسیس ایتمشلر ؛ کندی احوالرینی ، وبعده کله جك اولانلرک حاللرینی ده دوشونمشلر ، وبقاعده وضع ایتمشلر . بونلر کبی ده باشقه لری ده بویوله جمعیتلر تأسیس ایتمشلر ، چالیشمقده لر .

بصورتله جمعیتلر تأسیسی ملتك منافعه خادمدر . فقط بن چوق قصورلر کوردم . بونك ده سببی : دور سابقده ازیلش قفسالر آتی یی ایجه دوشونهرک لایق اولدیغنی درجه ده بر نظامنامه یایه مامشلر . یاپلش سده ناقص . اکر اونظامنامه لر ، قانونلر تنسیق اولنورسه استقباله ده بیوک ایشلر کورورلر . شیمدی ده بر ایش کوره مزلر دیمورم . فقط شیمدیلک تأسیس اولنان جمعیتلر مطلبلرینه موافق نمره ویره میور ، مقصود وظایرینه ایصاله کافل دکل . بونك ایچون جمعیتلر تأسیسنه دائر بر قاج سوز سولک ایسته یورم .

بزم روسیه مسلمانلری باشقه سنك تحت تسلطنده بولوندیغمز ایچون استقبالمزی کندمز دوشونمکه مجبورز . بر طاقم نظامنامه لرله ، قانونلرله مکاتب و مدارسمزی محافظه یه چالیشیوروز . هر نه قدر حکومت بزی ازمکه چالیشیورسه ده قوردیغمز اساسلر یقیقله جق کبی دکلدر . هرشی منتظم قوانینه مربوطدر . بزاوله جکیز ، فقط ملتزم اولیه جك . اومربوط اولدیغنی قوانین سایه سنده ان شاء اه ده چوق یاشایه جق . اونظامات اهالینك النده قالیور . اوقواعد اوزرینه منتظم بر صورتده کندیلرینی اداره ایدرلر .

بر جمعیت ، بر انجمن قانونسز ، یاخود غیرمنتظم بر قانونله تأسیس اولنورسه مدیرک وفاتیله ، یاخود مقامندن انفصالیه ایش چغرندن چیقار ، مقصده وصول حاصل اوله ماز . بونك ایچون هرشیدن اول منتظم قانونلر ترتیب ایتک لازم در . بالطبع بونی ده یایه جق اك ایلری کلن اصحاب فکر وملاحظه وارباب معارف در . اولر بویله بر قانون وضع ایدر بیلیر . بزم مملکتتمزده اکثریتله « جمعیت خیریه » نامیله تأسیس اولنورلر . باشقه بر نام ایله نشر معارف ممکن دکلدر . جهایه جماعت نامیله بعض جمعیتلر تأسیسنه ده بر زمانلر ملت اوغراشدیسه ده حکومت مساعده ایتمه مشدر . بونك ایچون هر نه زمان بر جمعیت تأسیس اولمش سه آدینه « جمعیت خیریه » قونمش . آدی طنطنه سزدر ،